

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 198/05-63

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Ľ. Š., bytom N., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. M. V., B., pre namietané porušenie jeho základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a pre namietané porušenie jeho práva zaručeného v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 3/2005 o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na predĺženie lehoty trvania jeho väzby a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Ntv 3/2005 z 9. februára 2005 na neverejnom zasadnutí 29. marca 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 3/2005 o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na predĺženie lehoty trvania väzby Ľ. Š. a uznesením sp. zn. 1 Ntv 3/2005 z 9. februára 2005 porušil základné práva Ľ. Š. zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Ntv 3/2005 z 9. februára 2005 z r u š u j e .

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia Ľ. Š. v sume 15 155 Sk (slovom pätnásťtisícstopäťdesiatpäť slovenských korún) advokátovi JUDr. M. V., B.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 15 155 Sk (slovom pätnásťtisícstopäťdesiatpäť slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Ľ. Š. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 198/05-43 z 23. novembra 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ľ. Š., toho času vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), z 20. marca 2005 v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj namietaného porušenia jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 3/2005 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 3/2005 z 9. februára 2005 (ďalej aj „napadnuté uznesenie z 9. februára 2005“ alebo „napadnuté uznesenie“). Uvedenú sťažnosť z 20. marca 2005 doplnil sťažovateľ písomnými podaniami z 13. apríla 2005 a z 21. júna 2005 a prostredníctvom ustanoveného právneho zástupcu JUDr. M. V., Advokátska kancelária,

B., aj podaniami zo 14. septembra 2005, z 29. septembra 2005, zo 7. novembra 2005 a z 26. januára 2006.

Sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného právneho zástupcu v sťažnosti uviedol, že 7. novembra 2002 začal vyšetrovateľ Úradu justičnej a kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v N. pod sp. zn. ČVS: KÚJP-121/OVEK-2002 trestné stíhanie pre pokračujúci trestný čin podvodu spáchaný v spolupáchateľstve podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. a) a ods. 5 Trestného zákona (zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, platného a účinného do 31. decembra 2005 – ďalej len „Trestný zákon“), ktorého sa mala dopustiť skupina spolupáchateľov v podstate tým, že predstierali kúpu a predaj viacerých ojazdených vozidiel prostredníctvom obchodných spoločností V., s. r. o., a G., a. s. Neskôr bolo ustálené, že malo ísť o najmenej 12 vozidiel a že činom mala byť spôsobená škoda vo výške presahujúcej 6 miliónov slovenských korún.

Pre tento trestný čin bolo postupne vznesené obvinenie 10 osobám, okrem iných aj sťažovateľovi (16. januára 2003). Jeho podiel na trestnej činnosti mal spočívať v tom, že sa nechal ustanoviť za disponenta s podnikateľským účtom spoločnosti V., s. r. o., vyberal peniaze z tohto účtu a odovzdával ich Ľ. K., od ktorého za to dostával odmenu. Celkom takto za obdobie od júla do septembra 2002 vyzdvihol a odovzdal 6 068 104 Sk.

Piati z obvinených boli postupne vzatí do väzby. V prípade sťažovateľa sa tak stalo 12. februára 2003 po tom, ako bol o 22.35 h predvedený na Obvodné oddelenie Policajného zboru N. a o 23.55 h zadržaný. Dňa 14. februára 2003 o 14.15 h podala prokurátorka Krajskej prokuratúry v N. návrh na jeho vzatie do väzby, ktorému Okresný súd N. (ďalej aj „okresný súd“) uznesením sp. zn. 3 Tpr 7/03 toho istého dňa vyhovel a vzal sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku (zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov, platného a účinného do 31. decembra 2005 – ďalej len „Trestný poriadok“).

Okresný súd opakovane predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa, a to 16. júna 2003 uznesením sp. zn. 3 Tpr 56/03 do 20. novembra 2003, 14. novembra 2003 uznesením

sp. zn. 5 Tpr 109/03 do 20. mája 2004, 19. mája 2004 uznesením sp. zn. 5 Tp 114/04 do 20. novembra 2004, 9. novembra 2004 uznesením sp. zn. 3 Tp 230/04 do 9. januára 2005 a 5. januára 2005 uznesením sp. zn. 3 Tp 272/04 do 12. februára 2005.

Krajský súd v N. zamietol 29. novembra 2004 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 Tp 230/04 z 9. novembra 2004.

Dňa 9. februára 2005 najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Ntv 3/2005 predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 20. septembra 2005 s tým, že naďalej trvajú dôvody jeho väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Stalo sa tak na návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podaný podľa § 71 ods. 2 a 3 Trestného poriadku pod sp. zn. IV/3 GPt 492/02 z 24. januára 2005, ktorý bol doručený najvyššiemu súdu 28. januára 2005.

Sťažovateľ v tejto súvislosti namieta, že najvyšší súd rozhodol o predĺžení lehoty trvania jeho väzby nad dva roky na neverejnom zasadnutí, teda v neprítomnosti sťažovateľa a bez toho, aby sa mohol pred všeobecným súdom osobne vyjadriť. Takýto postup súdu je porušením princípu kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčastí práva na spravodlivý súdny proces. Sťažovateľ v dôsledku postupu súdu nemal možnosť uplatniť svoje argumenty.

Je síce pravdou, že podľa vtedy platného Trestného poriadku mohol najvyšší súd o predĺžení lehoty trvania väzby konať a rozhodovať na neverejnom zasadnutí, no vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a ústavného súdu mal zvoliť formu verejného zasadnutia, ktorou by urobil zadosť požiadavkám kladeným dohovorom, alebo mal aspoň doručiť návrh generálneho prokurátora sťažovateľovi a dať mu tak možnosť, aby sa k nemu pred rozhodnutím súdu vyjadril.

Súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, podobné tým, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru,

v čl. 48 ods. 2 a v čl. 50 ods. 3 ústavy. Ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru ani čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy sa nevzťahujú na konanie a rozhodovanie o väzbe. Procesné záruky uvedené v týchto ustanoveniach nemožno automaticky uplatniť aj vo vzťahu k postupu a rozhodovaniu o väzbe. Z doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu však vyplýva, že určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 dohovoru týkajúceho sa pozbavenia osobnej slobody, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru, z čl. 48 ods. 2 a z čl. 50 ods. 3 ústavy, pokiaľ ide o rozhodovanie vo veci samej. V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, pričom judikatúra sa prikláňa k tomu, že obvinený musí byť súdom vypočutý. Vždy musí byť zaručená kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní.

Aj ústavný súd už v tejto súvislosti poukázal na to, „že právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru krajskej prokuratúry alebo všeobecného súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhý účastník konania. Ten rozhodne o tom, aké stanovisko zaujme (mutatis mutandis I. ÚS 230/03). Porušenie tohto práva treba považovať za porušenie práva na spravodlivý súdny proces, ktoré musí byť dodržiavané nielen v konaní vo veci samej, ale aj v rámci preskúmavania dôvodnosti väzby“ (I. ÚS 100/04).

Tým, že sťažovateľovi nebol predložený na vyjadrenie návrh generálneho prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa a o tomto návrhu rozhodol súd na neverejnom zasadnutí, bez výsluchu alebo inej formy vyjadrenia sa sťažovateľa, boli porušené jeho práva zaručené čl. 5 dohovoru.

Sťažovateľ namieta, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu navyše neobsahuje odkazy na okolnosti alebo skutočnosti, ktoré by dostatočne a konkrétne odôvodňovali trvanie väzby nad dva roky. Argumenty použité v odôvodnení rozhodnutia sú do takej miery „povrchné a všeobecné“, že sú nepreskúmateľné. Chýbajú aj argumenty zdôvodňujúce primeranosť a proporcionálnosť väzby v trvaní nad dva roky v tomto konkrétnom prípade.

Z uznesenia najvyššieho súdu sa vôbec nedá zistiť, aká konkrétna skutočnosť objektívne odôvodňuje obavu, že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti. Dostatočne konkrétne nie sú doložené ani kolúzny dôvod väzby, ani obava, že sťažovateľ ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu. Tým, že rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa nebolo dostatočne odôvodnené, bolo porušené jeho právo zaručené v čl. 5 dohovoru.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného právneho zástupcu navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 3/2005 o návrhu generálneho prokurátora na predĺženie lehoty trvania sťažovateľovej väzby a napadnutým uznesením z 9. februára 2005. Navrhol taktiež, aby ústavný súd napadnuté uznesenie z 9. februára 2005 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom vo výške 15 155 Sk.

Najvyšší súd sa k sťažnosti vyjadril na základe výzvy ústavného súdu prostredníctvom svojho predsedu podaním č. k. KP 8/05-17 zo 6. mája 2005, v ktorom sa uvádza: „*Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodoval vo veci obvineného L. Š., na základe návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 24. januára 2005, sp. zn. IV/3 Gpt 492/02-225, na predĺženie lehoty trvania väzby podľa § 71 ods. 2, ods. 3 Tr. por.*

Návrh generálneho prokurátora bol doručený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky spolu so spismi dňa 28. januára 2005.

Koniec lehoty trvania väzby obvineného bol dňa 9. februára 2005.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vyhovel návrhu generálneho prokurátora uznesením z 9. februára 2005, sp. zn. 1 Ntv 3/05, keď predĺžil lehotu trvania väzby obvineného do 20. septembra 2005.

Návrh na predĺženie lehoty trvania väzby Najvyšší súd Slovenskej republiky nedoručoval obvinenému, ani jeho obhajcovi a zo zberného spisu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 Ntv 3/05, nevyplýva či tak prípadne urobil generálny prokurátor Slovenskej republiky. V uvedenom návrhu sa o takejto skutočnosti nezmieňuje.

Ako vyplýva z uvedených dátumov procesných úkonov v tejto veci, návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky bol podaný tesne pred skončením lehoty trvania väzby obvineného (28. januára 2005, koniec lehoty väzby 9. februára 2005), tak aby bola zachovaná desaťdňová lehota vyplývajúca z § 71 ods. 4 Tr. por. Z tohto dôvodu, aj keby Najvyšší súd Slovenskej republiky doručil návrh obvinenému, resp. jeho obhajcovi, títo by vzhľadom na uvedené časové súvislosti rozhodovania nemali reálnu možnosť včas sa k návrhu vyjadriť.“

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie predložil najvyšší súd v prílohe svojho listu z 25. januára 2006 ústavnému súdu na základe jeho výzvy spis najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 3/2005. V uvedenom liste z 25. januára 2006 najvyšší súd taktiež oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci. Možnosť doplniť svoje vyjadrenie zo 6. mája 2005 k sťažnosti najvyšší súd nevyužil.

V podaní z 26. januára 2006 doručenom ústavnému súdu 31. januára 2006 sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného právneho zástupcu ústavnému súdu oznámil, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci. Zároveň navrhol uložiť najvyššiemu súdu povinnosť nahradiť mu trovy konania pred ústavným súdom vo výške 15 155 Sk do rúk jeho právneho zástupcu.

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom veci sa týkajúcich súdnych spisov dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa vrátane jej príloh, z vyjadrenia najvyššieho súdu, proti ktorému sťažnosť smeruje, ako aj z obsahu predložených listinných dôkazov obsiahnutých v spise sp. zn. 1 Ntv 3/2005 týkajúcom sa rozhodovania najvyššieho súdu

o predĺžení väzby sťažovateľa ústavný súd zistil nasledovný skutkový stav relevantný pre posúdenie sťažovateľovej sťažnosti:

Najvyššiemu súdu bol 28. januára 2005 doručený návrh generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 492/02-225 z 24. januára 2005 na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa podľa § 71 ods. 3 Trestného poriadku v trestnej veci proti obvineným R. A. a spol. pre trestný čin podvodu spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 v spojení s § 250 ods. 1, ods. 4 písm. a) a ods. 5 Trestného zákona vedenej na Úrade justičnej a kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v N. pod sp. zn. ČVS: KÚJP-121/OVEK-2002.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby v uvedenej trestnej veci uznesením Okresného súdu N. sp. zn. 3 Tpr 7/03 zo 14. februára 2003 podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov v zmysle § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku s tým, že lehota väzby začala plynúť momentom obmedzenia jeho osobnej slobody, t. j. 12. februára 2003 o 22.35 h. Lehota sťažovateľovej väzby bola podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku opakovane predĺžená, naposledy uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 272/04 z 5. januára 2005, a to do 12. februára 2005.

Generálny prokurátor v rámci odôvodnenia svojho návrhu z 24. januára 2005 uviedol argumentáciu na podporu svojich tvrdení ohľadne nemožnosti ukončiť prípravné konanie v danej trestnej veci v lehote do 12. februára 2005, ohľadne pretrvávania dôvodov väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku vo vzťahu k osobe sťažovateľa a ohľadne hrozby podstatného sťaženia alebo zmarenia dosiahnutia účelu trestného konania v danej veci v prípade prepustenia sťažovateľa na slobodu.

Predseda senátu najvyššieho súdu určil 1. februára 2005 termín neverejného zasadnutia na prerokovanie návrhu generálneho prokurátora na 9. február 2005.

Senát najvyššieho súdu 9. februára 2005 na neverejnom zasadnutí bez účasti sťažovateľa, jeho obhajcu a zástupcu generálnej prokuratúry po prečítaní návrhu

generálneho prokurátora z 24. januára 2005 a „... *podstatného obsahu spisu...*“ a po porade senátu rozhodol o predĺžení sťažovateľovej väzby do 20. septembra 2005.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

2. Sťažovateľ namietal porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru argumentujúc, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 3/2005 mu bolo odopreté vyjadriť sa k návrhu generálneho prokurátora na predĺženie lehoty trvania jeho väzby a o tomto návrhu rozhodol súd na neverejnom zasadnutí, bez jeho výsluchu alebo inej formy vyjadrenia.

Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je zabezpečiť osobám zatknutým alebo inak pozbaveným osobnej slobody právo iniciovať konanie, ktorého predmetom je preskúmanie

zákonosti opatrenia, ktorým boli slobody pozbavené. O zákonosti takéhoto opatrenia musí rozhodovať súdny orgán, t. j. orgán spĺňajúci podmienku nezávislosti a nestrannosti. Samotné konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (ktorého predmetom je preskúmanie zákonosti pozbavenia osobnej slobody dotknutej osoby) musí mať charakter súdneho konania, ktoré okrem inštitucionálnych záruk nezávislosti a nestrannosti orgánu rozhodujúceho vo veci musí poskytovať garancie procesnej povahy primerané povahe pozbavenia osobnej slobody dotknutej osoby v konkrétnom prípade (napr. rozsudok ESĽP z 28. októbra 1998 vo veci Assenov a iní c. Bulharsko, rozsudok ESĽP z 19. októbra 2000 vo veci Wloch c. Poľsko). Tieto záruky nemusia byť vždy nevyhnutne rovnaké ako procesné garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru týkajúceho sa rozhodovania vo veci samej (o oprávnenosti trestného obvinenia proti dotknutej osobe). Ak je dotknutá osoba pozbavená osobnej slobody podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, musí byť vypočutá. Vždy musia byť zaručené kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní (napr. rozsudok ESĽP z 25. marca 1999 vo veci Nikolova c. Bulharsko). V každom prípade však musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe.

V tejto súvislosti Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že požiadavky zabezpečenia kontradiktórnej povahy konania a rešpektovania „princípu rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie („fundamental guarantees of procedure“) uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody (napr. rozsudok ESĽP z 21. októbra 1986 vo veci Sanches - Reisse c. Švajčiarsko, rozsudok ESĽP z 15. novembra 2005 vo veci Reinprecht c. Rakúsko).

Z judikatúry ústavného súdu, ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že konanie o návrhu oprávneného subjektu na predĺženie väzby (podľa § 71 ods. 1 a 3 Trestného poriadku nimi boli prokurátor, predseda senátu a generálny prokurátor) predstavuje automatické súdne preskúmanie zákonosti väzby zahŕňajúce preskúmanie existencie všetkých jej podmienok v určitých intervaloch a z úradnej povinnosti. Z uvedeného dôvodu je na takéto konanie aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (pozri mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 227/03, ako aj rozsudok ESĽP z 21. decembra 2000 vo veci Jabłoński v. Poľsko).

Podľa judikatúry ústavného súdu je v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (pozri obdobne nálezy sp. zn. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03 a III. ÚS 199/05).

Rešpektovanie základných práv osoby pozbavenej osobnej slobody väzbou garantovaných v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy preto nevyhnutne zahŕňa zabezpečenie základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby obvineného.

V posudzovanom prípade rozhodol najvyšší súd o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby na neverejnom zasadnutí bez účasti strán, pričom sťažovateľovi neposkytol možnosť reagovať na podstatné tvrdenia generálneho prokurátora obsiahnuté v jeho návrhu z 24. januára 2005.

Tým, že sťažovateľovi nebola daná možnosť písomne sa vyjadriť k argumentácii obsiahnutej v návrhu generálneho prokurátora na predĺženie lehoty trvania jeho väzby, pričom najvyšší súd pred svojím rozhodnutím sťažovateľa ani osobne nevy počul, bola postupom najvyššieho súdu v predmetnej veci sťažovateľovi odňatá možnosť predložiť v konaní argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 3/2005 došlo k porušeniu sťažovateľových základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu) v dôsledku nerešpektovania zásady kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní (spôsobom primeraným pre konanie ohľadne preskúmania zákonnosti pozbavenia osobnej slobody väzbou).

3. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...) Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného právneho zástupcu navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho práv zaručených v ústave a v dohovore aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 3/2005 z 9. februára 2005. Navrhol taktiež, aby ústavný súd napadnuté uznesenie z 9. februára 2005 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. V tejto súvislosti sťažovateľ namietal, že napadnuté uznesenie z 9. februára 2005 neobsahuje dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých by mohol byť založený výrok o predĺžení trvania jeho väzby.

Rozhodnutie súdu nemôže byť ústavne akceptovateľné, ak konanie mu predchádzajúce porušilo základné práva alebo slobody účastníka konania a pokiaľ medzi týmto porušením a rozhodnutím existuje priama príčinná súvislosť.

Ústavný súd preto (už z dôvodov skôr uvedených) vyslovil, že konaním a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 3/2005 z 9. februára 2005 boli porušené základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru, nepovažujúc už za potrebné ďalej osobitne preskúmať dôvody, na ktorých bol založený výrok uvedeného rozhodnutia o predĺžení sťažovateľovej väzby (bod 1 výrokovej časti nálezu).

Ťažiskom neústavnosti uznesenia najvyššieho súdu je nerešpektovanie zásady rovnosti. Keďže zásada rovnosti účastníkov súdneho konania vyplýva priamo z ústavy (čl. 47 ods. 2 a 3), následkom jej nerešpektovania v súdnom konaní musí byť procesná ústavnoprávna sankcia – zrušenie vadného súdneho rozhodnutia.

Z uvedeného dôvodu potom ústavný súd v bode 2 výrokovej časti tohto nálezu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 9. februára 2005 zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 140 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd nevrátil vec najvyššiemu súdu, aby o nej ďalej konal a opäť rozhodol, pretože právne účinky napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu z 9. februára 2005 boli časovo obmedzené dobou, na ktorú bola napadnutým uznesením predĺžená lehota trvania sťažovateľovej väzby (do 20. septembra 2005), pričom v súčasnosti už tieto právne účinky netrávajú a väzba sťažovateľa je založená na inom právnom titule. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 5 výrokovej časti nálezu).

4. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Primerané finančné zadost'účinenie predstavuje fakultatívny prostriedok nápravy porušenia ústavnosti zisteného a vysloveného meritórnym rozhodnutím (nálezom) ústavného súdu v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy. Pri rozhodovaní o jeho priznaní vychádza ústavný súd z viazanosti návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 140 ústavy), ktorá sa v konaní podľa čl. 127 ústavy prejavuje predovšetkým viazanosťou návrhom rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ od ústavného súdu domáha (petitom sťažnosti).

V danom prípade sťažovateľ priznanie primeraného finančného zadost'účinenia nežiadal. Z uvedeného dôvodu ústavný súd o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia nerozhodol aj napriek tomu, že sťažnosti v merite veci vyhovel a vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa, ktorého sa prostredníctvom ustanoveného právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom domáhal.

5. Sťažovateľ žiadal priznať proti najvyššiemu súdu náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorej výšku vyčíslil jeho právny zástupca sumou 15 155 Sk. Trovy

právneho zastúpenia právny zástupca sťažovateľa bližšie špecifikoval v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) ako odmenu za úkony právnej služby vykonané v roku 2005 [prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom 25. augusta 2005 – 2 501 Sk, štúdium trestného spisu (3915 strán) na generálnej prokuratúre 7. septembra 2005 v trvaní 4 hodín – 5 002 Sk, podanie ústavnej sťažnosti zo 14. septembra 2005 – 5 002 Sk s použitím § 13 ods. 1], režijný paušál 150 Sk, cestovné výdavky 1 500 Sk a náhradu za stratu času 1 000 Sk.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Podľa § 140 ods. 2 OSP ak bol účastníkovi ustanovený za zástupcu advokát, platí jeho hotové výdavky a odmenu za zastupovanie štát (...).

Keďže ústavný súd po splnení podmienok ustanovil sťažovateľovi právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenému zástupcovi trovy právneho zastúpenia vo výške 15 155 Sk (bod 3 výrokovvej časti nálezu).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a), § 14 ods. 1 písm. c) v spojení s § 13 ods. 1, § 14 ods. 5 v spojení s § 14 ods. 1 písm. d), § 16 ods. 3 a 4, § 17 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. s tým, že predmetom konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je ochrana základných ľudských práv a slobôd. Predmet tohto konania je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu 150 Sk. Náhrada za stratu času podľa § 17 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v súvislosti s realizáciou úkonov právnej služby v mieste mimo sídla advokáta v roku 2005 predstavuje 250 Sk za každú aj začatú polhodinu.

Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené, vychádzajúc z primeranej aplikácie ustanovení OSP a s prihliadnutím na povahu konania podľa čl. 127 ústavy, zároveň ústavný súd uložil najvyššiemu súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet ústavného súdu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výrokovej časti nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2006